

Одредбама чл. 50 Закона о Правосудној академији прописана је обавезна обука судијских и тужилачких помоћника и приправника, као и приправника- волонтера према посебном програму обуке који усваја Управни одбор ПА на предлог Програмског савета и уз сагласност Високог савета судства, односно Државног већа тужилаца.¹ Од доношења Закона о Правосудној академији до данас посебна обавезна обука из чл. 50 ЗПА није заживела у пракси, иако је потпуна и правилна примена овог законског решења за судијске и тужилачке помоћнике од посебног значаја, не само због тога што се овом одредбом непосредно дефинишу њихова права и обавезе, већ и због чињенице да је суштина обуке судијских и тужилачких помоћника стицање и унапређење практичних и теоријских знања и вештина неопходних за обављање судијске, односно тужилачке функције, те да су стручност и оспособљеност услови које кандидат мора да испуњава да би био изабран на судијску, односно тужилачку функцију.

Према становишту Уставног суда Србије израженом у Одлуци ИУз-497/2011, објављеном у „Сл. гласнику РС“ број 32/2014 од 20.03.2014. године, завршена почетна обука на ПА не може бити суштински опредељујући услов за доступност судијске, односно јавнотужилачке функције, јер се овим онемогућава адекватно вредновање осталих прописаних услова за обављање ових функција. Из наведене Одлуке произилази да би Високи савет судства, односно Државно веће тужилаца завршену почетну обуку на Правосудној академији могли вредновати као један од елемената у оквиру законом одређених критеријума стручности, оспособљености и достојности, односно да би се завршена почетна обука могла сматрати оборивом претпоставком о испуњености услова стручности и оспособљености кандидата који се предлажу за избор на судијску, односно тужилачку функцију.

Ставови изражени у одлуци Уставног суда Србије упућује на следеће закључке који су, по нашем мишљењу, веома битни за тренутни статус судијских и тужилачких помоћника :

1. Да је суштина почетне обуке на ПА је погрешно тумачена када је ова обука постављена као пресудан услов за вредновање стручности и оспособљености приликом

¹ Чл. 50. у ставу 2. прописује да посебни програм обуке судијских помоћника и приправника усваја Управни одбор **уз сагласност Високог савета судства**, док је ставом 3. истог члана предвиђено да се посебни програм обуке тужилачких помоћника доставља ДВТ **ради утврђивања**. Без обзира на различите формулације одредаба става 2. и 3. наведеног члана, АПСС сматра да се ове одредбе суштински не разликују и да је у практичној примени ових одредби од суштинског значаја сагласност ВСС, односно ДВТ јер без њихове сагласности предложени програми не могу бити усвојени.

предлагања кандидата за први избор за судију прекршајног и основног суда и за заменика јавног тужиоца у основном јавном тужилаштву.

2. Да је неодрживо решење по коме би судијски и тужилачки помоћници који испуњавају законом прописане услове за избор на судијску, односно јавнотужилачку функцију, а нису завршили почетну обуку на ПА, фактички били искључени из круга кандидата за први избор за судију одређене врсте судова и заменике јавних тужилаца одређене врсте јавних тужилаштава, посебно имајући у виду да **полазници Академије током почетне обуке у суштини обављају послове судијских и јавнотужилачких помоћника, једнако као и судијски и јавнотужилачки помоћници који нису корисници обуке.**

Са друге стране, Законом о правосудној академији прописано је неколико видова обуке за различите категорије корисника, при чему се у законској терминологији прави разлика између почетне, сталне и посебне обуке. У пракси је суштински заживела само почетна обука, док се стална обука носилаца правосудних функција спроводи спорадично. Посебна обавезна обука из чл. 50 ЗПА до сада ни је спровођена. Међутим, хитна имплементација овог законског решења и спровођење овог вида обуке у судовима и јавним тужилаштвима у Србији могла би да представља задовољавајуће решење за тренутну ситуацију у којој се налазе судијски и тужилачки помоћници.

Наиме, одредбом чл. 50 ст. 6. ЗПА прописано је да судијски и тужилачки помоћници који су завршили почетну обуку нису обавезни да похађају посебни програм обуке из ст. 2. и 3. овог члана. Цитирана законска одредба упућује на закључак да посебна обавезна обука може представљати другу могућност за усвајање и унапређење практичних и теоријских знања и професионалних вештина које се стичу и током почетне обуке полазника ПА.

Обзиром на ограничене капацитете Правосудне академије, наставна база за спровођење посебне обавезне обуке из чл. 50 ЗПА морају да буду судови и јавна тужилаштва, а обуку спроводе ментори „сертификовани“ од стране Правосудне академије у смислу чл. 48 ЗПА. Чланом 50 ст. 5 Закона о Правосудној академији прописано је да председници судова, односно јавни тужиоци достављају Академији једном годишње извештај о раду² судијских и тужилачких помоћника и приправника, као и мишљење ментора. Узевши у обзир да спровођење посебне обуке прате председници судова, односно јавни тужиоци, те да мишљење о успешности савладавања посебне обуке дају ментори, сматрамо да се на овај начин вреднује и оспособљеност и стручност судијских и тужилачких помоћника и да би им се у том смислу морала издати и одговарајућа уверења, односно „сертификати“, који би

2 Сматрамо да се под „извештајем о раду“ фактички подразумева оцена успешности у савладавању програма обуке, јер се редован рад и успешност, стручност и савесност у обављању послова радног места посебно вреднује, односно оцењује у складу са одредбама Закона о државним службеницима.

представљали доказ о стручности и оспособљености једнако вредан ономе који корисници почетне обуке на ПА стичу по успешном окончању те обуке.

Посебно напомињемо да, по нашем уверењу, спровођењем посебне обавезне обуке из чл. 50 ЗПА, није искључено право судијских и тужилачких помоћника на друге видове добровољне обуке и стручног усавршавања. Обзиром на статус помоћника који су уједно и државни службеници, ово право гарантовано је и одредбом чл. 10 ст. 2 Закона о државним службеницима, која прописује да државни службеник има право и дужност да се стручно усавршава према потребама државног органа.

Обзиром на изнето, предлог Асоцијације правосудних саветника је хитна имплементација члана 50. Закона о правосудној академији, уз вредновање досадашњег радног искуства, оцена рада, објављених радова и посебно чињенице да судијски и тужилачки помоћници обављају своје послове у предметима који реално постоје, као врсту посебне обуке.